

KARIŠKIŲ ŽODIS

Leidžiamas Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus

Kaina. 3 mėnesiams: kariškiams 8 rub.
Išskirti numeriai 30 kap.

Eina vieną kartą į savaitę

Adresas: Krašto Apsaugos Ministerijos
Literatūros skyrius (Mickevičiaus g. - vė Nr. 16.)

Nr. 18

Kaunas, rugsėjo mėnesio 18 diena

1919 m.

Nuorašas.

Vyriausiojo Karo Vado įsakymas Nr. 33.

1919 m. Rugsėjo 14 d. Kaunas.

§ 1.

Skelbiu Lietuvos Valstybės Prezidento laiško turinį:

Kaunas, Rugsėjo 9 d. 1919 m.

Jo Ekscelencijai Vyriausiajam Kariuomenės Vadui Generolui Žukauskui.

Mūsų kariuomenė, sumaningai Tamistos vedama, paskutiniaisiais keliais mėnesiais apvalė Lietuvą nuo rusų bolševikų, kurie turėjo ir geresnių technikos priemonių ir daugiau gyvosios pajėgos. Ukmergės, Panevėžio, Utenos mūšiai, pagaliaus atkakli Zarasų kova, kurioje mūsų kariautojai su savo rykiais priešakyje turėjo įveikti geležies vielomis aptvarstytas vietas — štai tie žygiai, kuriuose teko Tamstai parodyti Vyriausiojo Vado mintrumos. Mūsų atgimstančioji Tėvynė džiaugdamos įrašo į istorijos lapą tuos mūsų karžygių laimėjimus. Dėkingumo jausmų pilna Tėvynė per mane taria ačiū Tamstai, Vyriausiasis Vade, ir visai mūsų kariuomenei. Tėvynės vardu prašau man pristatyti ypač pasižymėjusius karininkus ir kareivius“.

§ 2.

Karininkai ir kareiviai!

Tiek maloningų Jo Ekscelencijos Valstybės Prezidento žodžių aš užsitarnavau tikrai per Jus ir Jūsų narsumą, Jūs parodėte, kad Jūs esate verti savo Tėvynės sūnūs. Aš esu tikras, kad Jūs nenuleisite iškelto kalavijo tolei, kolie išginsite visus mūsų Tėvynės priešininkus, norinčius mūsų nepriklausomybę paglemžti.

Aš esu tikras, kad Jūs dar ne vieną liaurų šakelę įpinsite į mūsų ginklo garbės vainiką besikaudami — iškovodami mūsų karštai mylimos Tėvynės nepriklausomybę. Valio Valstybės Prezidentas! Valio mūsų Tėvynė! Valio narsai mūsų kariuomenė!

Vyriausias Karo Vadas

(Pasirašė) Generolas **Žukauskas**

Šiaurės fronto operacijos.

(Liepos 6 — 12 d. 1919 m.)

Pasiekus ežerų linijos, mūsų kariuomenės žygiai ilgokam laikui susilaikė, nes stiprios, pačios prigimties sudarytos, pozicijos bei didelių rusų jėgų subūrimas, pateikė jai daugybę sunkenybių, tačiau nežiūrint to, nei valandėlei nepaliauta rūpintis kuoveikesniu priešininko išvyjimu už Lietuvos ribų. Sustiprėjus kariuomenei bei atsikvėpus jai nuo ilgų pirmesniųjų mūšių, buvo išdirbtas planas užimti strateginius punktus: Beverną, Borovką, Soveikus ir Ežerėnus.

Kadangi pietų fronto Ežerėnų pozicijos skaitėsi iš priešakio neprieinamomis, tai buvo išdirbta tokia operatyvė kombinacija, sulig kurios šiaurės fronto dalys, pasislinkusios priekin, kairiuoju savo sparnu turėjo apsiausti Ežerėnų miestą.

Tokiais išskaičiavimais vadaujantis, Vyriausiojo Karo Vado įsakymu, Panevėžio grupė visu šiaurės frontu turėjo pereiti puoliman.

Tuo tikslu Vyriausios Panevėžio Panevėžio grupės pajėgos buvo suburtos dviejuose sparnuose, kad apsiautus priešininko kariuomenę. Demonstratyvių uždavinių vykdinimui viduriniame bare turėjo veikti mažesnė rinktinė. Tuo būdu visa grupė buvo išskirstyta į tris puolimo voras, kurios, atlikusios ruošimosi darbų, liepos 6 d. susigrupavo šitaip: dešinioji vora Aleksandrovėlė, vidurinė — Autokrevnoj ir kairioji — Lingel - Kalne (palei Beverną).

Sekančią dieną, padarę sekmingą žvalgybą, visos trys puolimo voros traukė kariagon.

Čia skyrium peržiūrėsime kiekvienos voros darbuotę. Kairioji vora (Panevėžiečiai) 7/VII. Vyriausios priešininko pajėgos buvo įsisvyravusios atramos punktų pozicijose: Veisenzeė — Šiviškiai — Liudvigava — Stamonys — Mukoniai — Dvetenas. Priešakinės jojo dalys veikė Radebandšue — Poreliškių — Murovankos srityse. Priešininko jėgas sudarė: 6 latvių pulkas, 33, 32 ir 31 šaulių pulkai ir 15 komunistinis Latgalių pulkas.

Po smarkiųjų priešakinių dalių susidūrimų buvo pastebėtas rusų dalių žygiavimas priekin Beverno kriptimi. Stambios jų pajėgos slinko priekin Ilzeno — Neuhofo — Zauniškių — Putnių frontu. Kairioji panevėžiečių sparno priedangos rinktinė, spaudžiama tirštų raudonarmiečių grandinių su daug kulkosvaidžių, tvarkingai ėmė trauktis atgal. Kad neišdavus savo svarbiausiųjų jėgų, ilgą laiką prisėjo tenkintis vien pasyviu ginimosi. Galų gale, kuomet kairiojo sparno rinktinė pasirodė iš trijų pusių apsiausta ir jos padėtis tapo kritinga, prisėjo pasiųsti pagalbą puolimo voros dalį.

Pastaroji nepaprastu smarkumu puolė besiskverbiančio priešininko flangą Ilzeno — Dagaikių — Padubių linijos kryptimi. Įvyko mūšis. Minėtoji rinktinė liko išgelbėta. Sumušti raudonarmiečiai netvarkoje pasitraukė į Beverną, kame susilaikė. Likvidavus raudonarmiečių žygiavimo planą, tą pačią dieną vakare panevėžiečiai tvėrės vykdinti ankščiau užbrėžto uždavinio.

Strategijos išskaičiavimais panevėžiečiai iš savo pusės veikė trimis voromis. Kiekviena iš jų turėjo atatinkamų uždavinių, būtent: dešiniajai rinktinei pavesta buvo atakuoti priešininką, įsigalėjusį Liudvigavo srityje ir užėmusį tą punktą, spausti rusus Geriškių — Rudzetų — Lagovkos linijoje, vidurinė rinktinė turėjo spausti rusus Beverno — Ilukštos vieškeliu ir užimti, kaip galima greičiau, Vilšenu — Tanenfeldo pozicijas, kairiajai rinktinei pavesta buvo užimti Dveteną ir neatidėliojant, žygiuoti Ilukštos — Kazimieriškių kryptimi, kad apsaugoti veikiančiosios voros kairįjį sparną.

Dešinioji rinktinė išpradžių mažai turėjo pasisekimo, kadangi Kaupiškių — Muravankos pozicijose pasirodė patvarus 6 latvių pulkas, kuris atkakliai spyrėsi, pereidamas priešpuoliman. Todėl sakytoji rinktinė su nuostoliais priversta buvo pasitraukti į Mikeliškius. Tačiau liepos 8 d. antru kart puolė Muravanką. Tuo tarpu artilerija energingai šaudė priešininko rezervas. Po smarkiausių pėstininkų kovų Muravanka likosi mūsų rankose. Latviai pasitraukė Kaupiškių — Šamėnų link, kur aršiai gynėsi. Tuomet artilerijos ugnis buvo perkelta į naują priešininko poziciją. Nepaprasto žiaurumo mūšiai tęsėsi ištisą dieną. Pagalios mūsų grandinei pavyko įsiskverbti į latvių kasimus. Latviai neišlaikė paskutiniojo puolimo ir skubiai pasitraukė Liudvinavo pusėn. Naktį kovos susilaikė. Nuvargusi dešinioji rinktinė gavo poilsio.

Vidurinio baro rinktinė be didelio vargo užėmė Beverną. Bet toliaus sutiko ytin smarkių pasipriešinimų. Ilgainiui, padedant artilerijai, kovodama ji paėmė Zauniškius. Kiek ilgiau tęsėsi mūšis į pietus nuo Beverno, kur raudonarmiečiai atkakliai gynėsi. Po kiek laiko nuo Varliškių kaimo priešininkas priešpuolė kairįjį vidurinės rinktinės sparną. Tačiau energingais puolimais jojo pastangos veik buvo sugniužintos. Pavakare, po žiaurių pėstininkų ir artilerijos mūšių, krito labai stipri Pupinės — Greivikalnių priešininko pozicija. Naujoje linijoje mūsų rinktinė susilaikė.

Kai dėl kairiosios rinktinės, kurią sudarė Latvių Augškuržemiečiai su gen. Balachavičiaus šimtaine, tai pastarieji, susidūrę su raudonarmiečių žvalgais, visą dieną bastėsi vienoje vietoje ir nei vieno žingsnio nepasislinko priekin. Tuo būdu ypač Bolachovičiaus dalis pasirodė neturinti, kovos atžvilgiu, jokios vertės. Kad kiek sustiprinus šiaurės rinktinę ir geriau apsaugojus nuo visokių galimybių, buvo pasiūstą pasipirkin bendros atsargos kuopa.

(B. t.)

Lietuvos klausimas užsieniuose.

Nešeniai grįžusieji iš Paryžiaus lietuvių delegacijos nariai Žilius, Galvanauskas ir Yčas, 11 rugsėjo mėn. Kaune darė pranešimą apie tarptautinę Lietuvos klausimo padėtį.

Prasidėjus Taikos kongresui, Lietuvos, kaip valstybės, klausimo Paryžiuje nebuvo. Lenkai išsijuose dirbo — prirodinėjo, jog Lietuva — tai tik didžiosios Lenkijos dalis, gi visas tautinis lietuvių padėjimas — tai tik dviejų šimtų vokiečių papirkty agitatorių darbas. Savo melus lenkai skleidė ir žodžiu ir per laikraščius.

Visa toji lenkų šlykšti darbuotė Paryžiaus politikams darė įtakos ir delto labai pakenkė lietuvių reikalams. Mūsų delegacija, nuvažiavus Paryžiu, pirmiausia turėjo atremti visokius melagingus lenkų priekaištus ir išrodyti Taikos Kongresui, jog Lietuva — tai ne Lenkijos dalis, bet atskira valstybė, kurios gyventojai nieko bendro neturi ir nenori turėti su Lenkais. Nors darbas buvo sunkus, bet mūsų delegacija, nežiūrėdama jokių kliūčių bei intrigu, nenuilstamai kėlė ir gynė Lietuvos nepriklausomybės obalsį.

Galų gale Paryžiaus diplomatai įsitikino, jog Lietuvos klausimo negalima rišti su Lenkų klausimu. Lietuvos ir kitų Baltijos kraštų klausimams tyrinėti buvo sudaryta tam tikra Baltijos Komisija ir tai buvo labai svarbus mums laimėjimas. Tuo būdu lenkų noras užgniaužti Lietuvos, kaip atskiro vieneto klausimą, tapo likviduotas.

Baltijos Komisija uoliai tyrinėja pavestų jos žiniai tautų padėtį ir svarbesniais klausimais kreipiasi į Baltijos Tautų delegacijas Paryžiuje.

Jeigu lig šiol Lietuvos nepriklausomybė vis dar lieka nepripažinta, tai čia reikia kaltinti ne atskiras santarvės valstybes, bet bendrą tarptautinę padėtį, kuri dabar yra baisiai susipainiojusi. Taikos Kongresas turi tvarkyti dabar mažne viso pasaulio reikalus. Didžiosios valstybės labai susirūpinusios savo reikalais, savo ateitimi. Amerika daugiausia kreipia dėmesį į Azijos Rytų klausimą, kur Amerikos reikalai susiduria su Japonijos reikalais. Suprantama todėl, jog Amerika Lietuvos klausimu nėra per daug susidomėjusi, bet užtat nėra ir priešinga jos nepriklausomybei. Daugiausia palankumo Lietuvai rodo Anglai, bet jie visuo met papratę dirbti išpalengvo gerai apsvartę, šaltai apgalvoję, — ir delto nesiskubina pripažinti Lietuvos nepriklausomybės.

Iš didžiųjų valstybių savo ateitimi labiausia susirūpinusi Prancūzija. Paskutiniu laiku, mat, vokiečiai pradėjo gretintis prie rusų ir stengiasi Rusų politikos valdžias paimti į savo rankas. Jeigu Rusija susijungtų su Vokietija, tai Prancūzijos gyvybei iškiltų didžiulio pavojaus. Užtat Prancūzija kaip įmanydama stengiasi pašalinti tą pavojų ir todėl vengia kokiu nors būdu kiršinti rusus, kurie ir taip jau paskutiniu laiku gana aiškiai nusistatę prieš santarvę.

O kadangi senieji rusų diplomatai ligšiol vis dar svajoja apie didžiąją Rusiją, į kurią, žinoma, ir Lietuva įeitu, tai iš čia ir suprantama neaiškus prancūzų nusistatymas Lietuvos klausimu.

Be to dar, kad užstojus vokiečiams kelią Rusijon, prancūzai nori pastatyti tarp jų „žandarą“, kuriuo būtų stipra Lenkija. Lenkai tą prancūzų norą išnaudoja savo grobiamiems tikslams ir stengiasi užgrobti Lietuvą, Ukrainą, Baltgudiją ir kitus kraštus. Bet prancūzai aiškiai supranta, kad Lenkija sulopyta iš įvairių tautų bei kraštų nebus stiprus „žandaras“ ir nuolatos bus iširimo pavojuje, kaip seniau kad buvo Austro-Vengrija. Užtat prancūzai lenkų užgrobimams neprijaučia ir paskutiniu laiku pradėjo skersuoti į lenkų imperialistų politiką. Dėliai to ir įtarimai, būk prancūzai norį Lietuvą atiduoti Lenkijai, nėra teisingi. Visos demarkacinės linijos yra nustatytos Karo Tarybos Paryžiuje, kuri rūpinasi sudaryti prieš bolševikus vieną bendrą ir stiprų frontą. Karo Taryba į politiką, nesikiša ir todėl jos nustatytoji demarkacijos linija negali turėti į Lietuvos sienų nustatymą didelės įtakos. Į tą demarkacijos liniją reikia žiūrėti tik kaip į laikiną dalyką.

Apskritai imant, Prancūzija ir kitos santarvės valstybės yra daug palankesnės Lietuvos nepriklausomybei, negu apie tai manoma Lietuvoje. Santarvė, nors viešai dar nepripažino Lietuvos valstybės, bet faktiškai su ja jau skaitosi, kaip su atskira valstybe, daro

įvairių sutarčių ekonomijos, finansų srityje, siunčia į Lietuvą savo atstovus.

Pasak pranešėjų, Lietuvos nepriklausomybės reikalai Taikos Kongrese yra visiškai patenkinanti ir anksčiau ar vėliau ji vistiek bus viešai pripažinta. Tikrai nereikia mums per daug karščiauti, o apsišarvuoti didele kantrybe. Be to, pranešėjai pabrėžė, kad didžiausias Lietuvos nepriklausomybės laidas yra tai Lietuvos kariuomenė, ginanti ją nuo priešininkų. Jei mes sugebėsime demokratiškai sutvarkyti šalį, nesigailėsime aukų jos laisvės gynimui ir tuomi parodysime pasauliui savo tvirtą norą, savo pasiryžimą būti nepriklausomais, — tai santarvė neatsisakys pripažinti Lietuvos nepriklausomybės. Užtat pranešėjai ragino Lietuvos piliečius laikytis kuodidžiausios vienybės, atmesti visokių tarpusavio ginčus ir sutartinai dirbti tėvynės labui.

Lietuvos nepriklausomybės išrišimas yra pačioje Lietuvoje. Jei mes mokėsime ir pajėgsim tvarkiai suorganizuoti ir parodysime savo gyvybę, tai didžios valstybės visuomet laidos mūsų nepriklausomybę.

K. B.

Iškilmingos pirmojo pulko sukaktuvės.

(Karo korespondento).

Rugsėjo mėn. 7 d. buvo karo laukuose didelė šventė: tą dieną Pirmojo Lietuvos armijos Pėstininkų Pulko iškilmingos pusės metų pirmųjų karo žingsnių sukaktuvės.

Fronte pozicijų užpakaly, tam tikroje vietoje lauke, karo kapeliono kun. Garmaus ir vietinių žmonių rūpesčiu buvo padarytas ir gražiai gėlėmis ir žaliuynų vainikais išpuoštas altorius.

Apie devintą valandą pradėjo rinktis iš rezervų į paskirtą vietą savo karininkų vedamos dalys ir kuopos. Tvarkos žiūrėjo karininkas Čaplikas. Buvo ir pulko orkestras. Prisirinko nemaža vietos žmonių.

Kada rikiuotės kuopos ir pulko dalys paėmė savo vietas, atėjo iš štabo su savo adiutantais ir pulko vadai N Brigados viršininkas karininkas Liatukas ir Pirmojo Pulko vadas karininkas Ladyga.

Brigados viršininkas, pasisveikinęs su kariškiais, prabilo į juos trumpa kalba ir nurodė šios Pulko šventės svarbumą ir reikšmę, o taip pat paminėjo ir pirmuosius už Tėvybę atidavusius savo gyvybę draugus, karžygius Pirmojo Pulko pirmutinį vadą karininką Antaną Juozapavičių nukautą š. m. vasario 13 d. ir Antrojo Pulko kareivį Povilą Lukšį, nukautą š. m. vasario 8 d...

Paskiau karo kapelionas laikė mišias. Per mišias giedojo karo kapelmeisterio Gudavičiaus vedamas pulko choras. Vietos gyventojams tos iškilmės darė didelio įspūdžio: jie atėjo nusilenkti prieš mūsų karžygius ir padėkoti Apveizdai už išvadavimą jų nuo bolševikų; karštai meldamiesi jie sudarė su mūsų armija it vieną šeimyną. Diena ištiko saulėta nepaprastai graži ir šilta. Čia buvo viskas gražu, ramu ir iškilminga, o ten toliau kur mūsų pozicijos kartkartėmis šaudė iš armotų, bet tas armotų griausmas dar daugiau padarė iškilmės.

Po mišių pulko kapelionas pasakė pamokslą ir, atminęs garbingai žuvusius karžygius, išreiškė aukščiausios pagarbos visiems pulko kareiviams ir jų vadamams. Po pamokslo pulko vadas sėdo į savo žirgą ir, apjojęs savo pulko rikiuotes, atsikreipė į jas savo kalba. Savo kalboje vadas trumpai nupiešė pulko istoriją nuo tų dienų, kada saujelė šiaip taip apsiginklavusių Tėvynės sūnų stoji į grandinę ir atstatė prieš žiaurų gausingą priešininką savo krūtines...

„...Tie pirmieji karžygiai, — šaukė vadas į savo kareivius, — tie geresnieji Tėvynės sūnai, savo drąsa ir atsidavimu uždegė ir kitų Tėvynės sūnų širdis ir iš niekur nieko susikūrė Lietuvos armija, kuri išginė iš Tėvynės priešą, iškovojo Lietuvai Nepriklausomybę ir tol nepadės ginklų, kol nors vienas priešas grūmos Lietuvos Nepriklausomybei“...

Vado kalba keletą kartų buvo pertraukta kariškių šauksmu valio ir tegyvuoją pulkas, te gyvuoją pulko

Juodo Mikoliuko.

SAVANORIS.

Atsiskirsiu aš nuo jūsų,
Brangios giminių! —
Ir kareiviu aš įšeisiu
Ginti tėviškėlės.

Šiandien dar su jumis linkšmas
Aš geriu, dainuoju,
O rytoj į karą narsiai,
Kaip didvyris joju.

Nūn viltis many brangiausia:
Žirgas, plieno kardas!
O, Tėvyne, kad skambėtų
Amžiais Tavo vardas!

Aš negailiu savo kraujo
Del Tavo pralieti,
Kad tik gaučiau gražią, naują
Vėl Tave regėti.

Ant Nemuno kranto...

Sėdžiu ant aukšto smėlies kranto, apaugusio alkneliais ir pušaitėmis. Aplink, kiek tik akis gali užmatyti, tęsiasi žali pušynai: dar toliau glūdo dangus, apdengtas palšais krantuotais debesiais. Zemai, lyg žaltys išsisukinęs, šniokščia Nemunas. Kaip galingai atrodo mūsų Nemunas! Tarytum pats Perkūnas — lietuvių dievas, — užmigo jo dugne. Nuo gilaus Perkūno kvėpavimo tūkstančiai verpetų verčiasi iš Nemuno gelmių. Iškilę verpetai, putodami mėtos į visas puses, tarytum norėdami pagriebti ką nors savo inirtusiomis bangomis ir nuleisti ant Nemuno dugno; bet nieko nesugriebe, šoka savo šaltomis krūtinėmis pirmyn ir, susilieję į vieną didelę bangą — nešasi prie savo numylėtosios — Baltijos jūros.

Sėdžiu ir geriuos Nemunu. Ir kaip nesigerėjus juo, kada jisai tiek daug yra užsitarnavęs mūsų tautai: jis pirmas užgesino atkeliavusių šion žemelėn mūsų bočių troškulį; jis pirmas juos apnakvydino ant savo krantų; jis per tiek amžių Lietuvos neapleido ir dabar nenori jos apleisti: visu savo smarkumu bėga prieš mūs — lietuvių, į Lietuvos žemę, nepaisydamas visai Lietuvos priešų, kurie norėtų jį sau pasisavinti.

Nevisuomet Nemunas ramus, kartais krantai, atskyrę savo kūno dalį — smėlies gabalus paritą Nemuno bangose, kartais apsukęs kelis kartus įkritusį smė-

vadai ir tegyvuoja Nepriklausoma Lietuva. Jų iškilmingus šauksmus orkestras padengdavo Lietuvos imnu, ar savojo pulko imnu: „Pirmyn, narsūs lietuviai“!

Paradą priėmė Pirmos Brigados viršininkas karininkas Liatukas. Griežiant orkestrui, pro jį iškilminiu maršu pražygiavo rikiuotės, kovose ir tolimuose žygiuose pasižymėjusios Lietuvos žaliūkų eilės. Po iškilmės Brigados vadas išreiškė aukščiausią pagarbą pulko vadui karininkui Ladygai, dėl kurio iniciativos ir gabumų taip puikiai nusisekė ši pirmutinė operacija prieš vieną bauriausių mūsų priešininkų.

Griežiant orkestrui rikiuotos kuopos ir dalys, pradėjo skirstytis į rezervų būkles.

Joniškėlio b-no kulkasvaidžių komandos viršilos.

(Skiriu d-ui Leonui Vacbergui, garbingai žuvusiam kovos lauke).

Guli tu, mano mielas drauge,
Miegi, kaip nieks nemieg' ramiau
Ir tavo dvasios žemės sūnūs
Kovoj neberegės daugiau...

Delto danguj tu tarsi raudi
Ir karštus ašarų lašus
Ant šalto kapo graudžiai lieji, —
Ar kūnas kovai neatbus?..

Ir aš įsmeigsiu plieno kardą
Į priešo širdį dėl tavęs...
Aš jiems priminsiu tavo vardą,
O man ranka nesudrebės...

Nors žusiu aš taip pat kovojęs,
Nors gulsiu prie tavęs kape,
Bet tavo priešams neatleisiu
Ir kaulai sutrenės keršte.

Panevėžys,
29. VI. 19.

Į išmeta Nemunas atgal jį ant kranto, o kartais perpykęs, neša toli toli, beveik ligi pat jūros.

Nekenčia Nemunas Lietuvos priešų, mindžiojančių jo krantus.

Nejaugi, Nemunėli, tu ir į mane rūščiai žiūri ir nejauti, kad aš, tavo gynėjas — Lietuvos kareivis, tavim geriuos, kad aš, pirmą kartą atsisėdęs ant tavo kranto, tave pamylėjau ir pamylėjęs, prižadau tau, Nemunėli, ginti tavę nuo priešų kol neužmigs amžinai paskutinis mano širdies atsidusimas. Na, sudiev, Nemunėli, reikia toliau keliauti. Nešk linkėjimų mano gimtajai šalelei Lietuvai. Tikiuosi, kad dar, nuvijęs priešus nuo Lietuvos sienų, sugryšiu prie tavęs ir atnešiu tau auką: savo šautuvą ir plieno kardą ir nuleisiu tavo šaltose bangose į gilųjį dugną. O jei žūsiu — tai mano dvasia, pasivertus baltąja žuvėdra, atlankys tave.

P. Kalikauskas.

Dėliai mūsų kareivių kapų.

Sako „be skiedrų nenukirsi medžio“. Ir mums norint įgyti laisvės ir nuveikti savo priešus reikia padėti aukų. Tų aukų, Tėvynės gynėjų, žuvusių nuo priešo nelabų kulipkų, jau pas mus yra. Bet kaip nemalonu pasidaro, užėjus ant kapų, kur randi palai-

Į jaunuosius draugus.

Man darbą duokit, dirbti noriu,
Tik darbą gerą ir padorų
Kurs naudą Lietuvai gal duoti.

Kelioliką metų atgal dar prieš nuožmųj Europos karą, buvo jaunų karštų darbininkų, norinčių pasidaruoti savo tėvynės labui. Nemažai atsižymėjo ir mokslus einanti jaunuomenė, ji žadino savo brolius ir kūrė juose tėvynės meilę. Kiti gi skundėsi neturį ko dirbti ir laukė patogios valangos, kada ištikrųjų galėtų rimtai pasidaruoti Lietuvos labui.

Pasaulio karas padarė daug permainų žmonijos gyvenime, pagimdė daug naujų idėjų ir reikalavimų. Lietuva neatsiliko nuo kitų tautų. Lietuvai, kaip ir kitoms pavergtoms tautoms, papūtė laisvės vėjas. Ir ji pasiryžo nusikratyti svetimą jungą ir pasidaryti nepriklausoma. Taigi tiems, kurie seniau skundėsi rimto darbo neturį, atėjo laikas, kuomet gali savo darbštumą parodyti. Ar begali kas dabar skųsties darbo trūkumu?

Mas norime įgyti sau laisvės. Bet mūsų priešas stveriasi iš paskutiniųjų, norėdami, kad mes vėl jieme vergautumėme. Mūsų tėvynė priešų apsupta, kuri jėga nori mus pavergti. Šalies viduje priešas stengias gązdinimais ir vyliojimais sudrumsti, suerzinti mus tarp savęs, kad paskui lengviau galėjus mus pavergti. Taigi darbo yra visiems begalė. Fronte reikalinga jėga, kuri kardų atremtų mūsų šalies grobikus. Bet deja, ir dabar ne visi stojo darban. Daugelis mūsų gražaus jaunimo per pirštus tebežiūri į Lietuvos nepriklausomybės reikalą. Vieni iš priežasties savo politiško nesusipratimo, kiti tingėdami. Mūsų tėvynė reikalauja greitos pagalbos, ir jei mes šiandieną jai jos nesuteiksime, toliau jau gal būti pervėlu.

Šiandien ypač reikia žiūrėti, kad nesiplatintų mūsų tarpe priešvalstybinė agitacija, kad mes nebūtume partijų kivirčių medžiaga.

dotą kareivį. Čia žiūrėk, šale jo kapas, miela žiūrėti apsodytas gėlėmis, dailiai sukastas; šale gi kareivio kapas, kaip kupstas sukastas, ir kapo gale įsmeigta kokia lentos skeliaudra, kaip ant juoko, ir parašyta neva, bet perskaityti negalima, jau lietaus nulyta. Matyti, chemiško paišelio neturėta.

Kareivis nesigailėjo savo gyvybės už laisvę savo krašto žmonių, o jam negali nei kapą prideračiai aptaisyti.

Mūsų žmonėms matyti būtų gera būti laisviems, bet, jeigu reikia prisidėti, tai jie nenori!

Jau, rodos, reiktų pamesti tą ruso raugą. Jeigu su rusu mes kariaujame, reiktų ir jo papročių vengti, o imti vakarų kultūros papročių.

Pavyzdin, vokiečiai netik ką savo draugų kapais rūpindavosi, bet ir savo priešo „ruso“ kapą laukuose aptverdavo.

O mes lietuviai į savo brolių kapus, ar negalėtumėm kreipti domės?

Čia aš, manau, jeigu mūsų tautiečiai tiek nesusi-pranta, tai reiktų mūsų valdžiai, visgi, ištekti vietos savo įsakymuose, ir įsakyti visiems valsčių Taryboms ir Komitetams ant kiekvieno Tėvynės gynėjo kapo pastatyti gražų medžio kryžių su parašu, kad galėtų atrasti tėvai ar broliai, ir kad dar galėtų antrą kartą rasti, kas čia toks ilsisi.

Kareivis V. Bandzaitis.

Belieka vienas pasakyti: jei mes norime būti laisvi ir nepriklausomi, tad drąsiai stokime kovon ir nugalėkime priešą. Šiandien kiekvienas gali patarnauti tėvynei, vien stodamas kariuomenėn ir ten kardu gindamas savo šalį.

J. Vyšniauskas.

Sifilis.

(Piktoji liga. Brantai).

(Žiūr. „K. Ž.“ Nr. 17).

Dėlei to visą sifilio ligą skiria į 3 laikotarpius. Pirmas laikotarpis eina nuo užsikrėtimo iki visuotino (viso kūno) apsirgimo ir tęsiasi apie 8 — 9 savaites. Šiame laikotarpyje būna kaip sykis pirmutinė žaizda.

Antras laikotarpis prasideda tuoj po pirmojo, kaip jau visas kūnas tampa apimtas liga. Jis apsirėškia kai kuriais inkštirais ir gūsiniais išbėrimais, kurie gali būti ant viso kūno paviršiaus. Tęsiasi nuo 1 iki 3 metų.

Trečias laikotarpis prasideda už kiek laiko po antram ir tęsiasi veik visą amžių. Tuomet liga, galima sakyti, eina be tvarkos ir užgauna įvairias kūno dalis ir organus.

Kaip jau minėjau, pirmutinei žaizdai užgijus užstoja poilsis. Tik liga tuomi dar nepasibaigia. Labai klystų tas, kurs taip manytų. Nuo šio apsirėškimo liga prasideda kaip reikiant. Ji ima plėtotis po visą kūną.

Pirmutinė žaizdelė, arba kaip ją dar vadina kietašis Šankeris, ne visuomet gali išrodyti taip, kaip ap-

rašiau. Tik ši išvaizda skaitosi tikriausia. Bet kartais liga prasideda kitaip. Pati pradžia gali būti be uzelio ir be sukietėjimo. Tarpais užtenka tik nežymaus paraudonavimo, kurs gali pasilikti suvis nepatėmytas. O vienok liga eina savo keliu. Todėl kartais būna sunku spręsti ar tai sifilio pradžia ar ne.

Šiuo atveju sifilio pažinime daug didesnės svarbos turi atsiradusieji limfos inkštirai, negu minėtos žaizdelės. Pirmiausiai inkštirai pasidaro artymose nuo užsikrėtimo vietose. Jeigu pirmutinė žaizda bus ant lytinių dalių, tat už kiek laiko inkštirai atsiranda kirkšnise. Ir prasideda nuo tos kirkšnies, kurioj pusėj buvo užsikrėtimas. Jeigu pirmutinė žaizdelė bus ant lūpos, tuomet inkštirai pasirodo pažiaunėse. Vėliaus tokių inkštirų atsiranda visame kūne, tik nevisur juos galima apčiuopti. Jų paprastai neskauda, guli po oda ir neprakiūra.

Inkštirai pasidaro nuo to, kad į tam tikrus limfos gruzuliukus ineina sifilio sėklos. Iš tos priežasties tieji gruzuliukai patinsta ir pasidaro inkštirai. Bet inkštirai pasidaro ne vien nuo sifilio. Tas pat atsitinka ir kitokiems nešvarumams ar nuodams patekus po oda. Mat limfos gruzuliukai yra tuo kostuvu, kurs perleidžia per save syvus einančius į kraują. Ir jeigu syvuose būna kokie negerumai, tai juos užlaiko, neįleidžia į kraują ir del to patys patinsta, išsivystydami į inkštirus.

Taigi kuomet sifilio sėklos iš buvusios žaizdos pradeda pereiti į kūną, tat esantieji netoliese limfos gruzuliukai stengiasi tą ligos sėklas sulaukyti. Bet tampa pergalėti, liga pereina į visą kraują, ir užnuodina visą kūną.

Visuomet kyla klausimas, ar nebūt galima sulaukyti ligą, kuomet yra tik viena žaizdelė. Pasirodo kad būtų galima.

Kaune ant kapų.

Karštą rugpiūčio dieną užėjau pirmą kartą ant Kauno kapų. Gražus kapinynas! Puošia jį žalių medžių vainikai. O kiek tų medžių prieglobstyj marguoja įvairiausių kryžių? Tikrai, anot dainiaus, „it sėte nusėta“. Vieni jų puikiai aptaisyti ženklina, kad čia ilsisi ne vargdieniai žmonės, bet aukštos kilmės turtuoliai. Kitiems net ir sklepai išmūryti. Randasi čia ir prastų medinių kryžių, tai paminklai tiems, kurie gyvendami šiame pasaulyje vien tik vargą tematė.

Bet kokie ten kryžiai taip gražiai eilėmis baltuoja? Kodėl jie taip visi vienodi? Ir kokie ten ant jų parašai marguoja? Visą palikus skubu prie jų. Prisiartinu su plakančia širdimi, sustoju. Viešpatie, tai čia ilsisi mūsų narsieji karžygiai, Tėvynės gynėjai! Čia guli pasiaukavę Tėvynės labui mūsų jaunučiai broliai, Lietuvos kareiviai. Tai čia jų amžino atilsio vieta, čia jų brangūs mums kapai!.. Tai čia aš juos pirmą kartą išvydau ir tiek skausmo pajutau!

Ziūriu į tuos vienodai supiltus kapus, į tuos taip gražiai baltuojančius kryžius skaitau jų parašus. O šie liūdnai sako man, kad jų prieglobstyj ilsisi jaunučiai, it gėlės vos tepražyde, Lietuvos berneliai. Ilsisi jie čia paaukavę savo gražią skaisčią jaunystę, išpildę tos šventos karžygiškos dainos žodžius: „Už Lietuvą galvą dėsiu, už tėvynę kraują liesiu!“

Šitie brangūs kritusiųjų brolių kapai, tie kryžiai su parašais kelia, žadina naujus liepsnojančius jausmus, šaukiančius nešti pasišventimą ant liepsnojančio Tėvynės aukuro...

Laimingas, kas gali stoti tėvynės gynėjų eilėse!.. Laimingas, kam skirta būti vaikinul!..

Vargas, man, merginai! Man neleistina yra taip senai auklėtą meilę tėvynei paaukuoti, man neleistina „už Lietuvą galvą dėti, už tėvynę kraują lieti“. Ar gali būti skaudesnis jausmas?

Ramiai ilsisi čia, atlikę savo gyvenimo užduotį, brangūs tėvynės sūnūs. Lengva jiems Šventosios Lietuvos žemelė. Čia ne vienas tautietis ar tautietė juos aplankys, atneš jiems širdies jausmų, ne vienas ir širdingos padėkos ašarą išlies. Bet vienas didžiai skaudu, kodėl šie buvusių kariškių kapai gėlėmis neapsodinti? Kodėl puikiausių gėlių žiedai neskleidžia jiems gaivinančio kvapo? Kodėl sesės lietuvaitės kaunietės pamiršo jų kapus rūtelėmis apsodinti? Nejaugi jų meilė prie brolių karžygių būtų taip atšalus? Nejaugi ištikrųjų kaunietės lietuvaitės būtų tokios bejausmės, kietaširdės? Juk lietuvaitės visados buvo ir yra giliai jaučiančios. Bet kodėl kaunietės nepasirodo tokiomis? O gal visai Kaune nėra tikrų lietuvaičių, gal čionai visos sulenkėjusios, surusėjusio miesto panaitės? Bet tai netiesa!

Daug yra Kaune tikrų susipratusių lietuvaičių, daug yra karštai tėvynę mylinčių sesučių tautiečių. Ir jų tai pareiga dailinti kareivių kapus ir rūpintis jais, kad nebūtų joms gėdos ir prieš kitų Lietuvos vietų merginas ir prieš svetimtaučius, mūsų kapus lankančius. Juk tik pažiūrėti užsieny, kaip ten rupinamasi savo gynėjų kapais, kaip meiliai, nuoširdžiai jie dailinami. Ar gi negalėtų ir pas mus to paties būti. Ir ar negalėtų tuo pasirūpinti įvairios moterų draugijos, kurių juk nemaža yra.

K. Kubilinskaitė.

Tam tikslui buvo daryta daug bandymų. Bet tikslo vis gi dasiekta labai retai.

Visas blogumas tame, kad sifilį patėmyja ne tuojaus po užsikrėtimo, nors jis galėtų pereiti su visais apsireiškimais. Ir pasidariusios žaizdos mažai tėskaudamos. O kuomet žaizdą galima apčiuoptie, tai jau būna pavėlu, nes sifilio sėklos spėja pereiti giliai į kūną. Jeigu pirmas 2 — 3 dienas po užsikrėtimo išpiaut ar giliai išdegint tą vietą, kur pateko liga, tuomet sifilio sėklas dar galima sunaikyti užsikrėtimo vietoje. O jeigu taji atlikt bent kiek vėliau, tai nieko negelbsti.

Pirmiesiems apsireiškimams pranykus, paprastai už kokių 6 mėnesių, ar daugiau laiko, prasideda antras sifilio laikotarpis. Jis tęsiasi 1 — 3 metus ir atsižymi tuomi, kad laiks nuo laiko ant kūno paviršiaus darosi išbėrimai. Tokie išbėrimai pasikartoja maždaug kas 3 — 6 mėnesiai.

Išbėrimai būna įvairūs. Juos visus galima padalyti į 2 rūšis: drėgnieji ir sausieji. Drėgni išbėrimai pasirodo tokiose vietose, kur plona oda ir nuolat šlapiuoja. Pavyzdžiui tokie išbėrimai būna burnoje ant liežuviu, ant žandų palei dantų susivėrimą, gerklėje, ant lytinių dalių, apie mėšlinės paviršių. Dar jie gali būti kūno linkymuose, kur oda susisieki su oda: tarpupirščiuose paslepsyse.

Drėgnieji išbėrimai išsidavę ant odos paviršiaus. Jie turi minkštų, plačių kiaučių karpų išvaizdą.

Sausieji išbėrimai būna kuoįvairiausi. Tai jie turi dėmelių išvaizdą, tai pučkų, guzelių ir pūletų spuogų, tai šašuočių pleiskenu. Šieji būna tik sausose kūno vietose. Kiekvienos išbėrimų rūšies atskirai neprašinėsiu, nes užimtų daug vietos. Tik priminsiu tą, kad antrame laikotarpyje išbėrimai ir įvairūs gadinimai gali paliesti visą kūno paviršių, pradedant nuo odos, nagų ir baigiant plaukais. Pas daugelį sifilitikų plaukai nuplinka. Ir nuplikimas būna plėmais, o ne taip kaip paprastasis.

Antram laikotarpiui prasidėjus pas sifilitikus tarpais pakyla karštis. Toliaus jaučiasi skaudėjimai kauluose ir sąnariuose. Tie skaudėjimai padidėja naktį.

Pagalios tieji išbėrimai apsistoja. Tuomet už keletos metų nuo pradžios ligos, dažniausiai už 6 — 7 m., užstoja trečias laikotarpis. Šiuomi kart sifilis eina be jokios tvarkos ir daugiausiai paliečia gilesnes kūno dalis: kaulus, raumenis, kepenis, plaučius, inkstus, žarnas, smegenis, akis, ausis, nervus ir kitus organus.

Kūno dalių susirgimai trečiame laikotarpyje yra sunkiausi. Raumenyse ir kitose minkštose kūno vietose pasidaro diktoki guzai (gumos). Jie pavirsta į baurias ilgai negyjančias žaizdas. Kaulai ir kaulų plėvės tarpais ima pūti, rūdyti. Mėsos nukrinta nuo kaulų ir atsidengia kaulo smegenys. Kepenys dažnai taip sugenda, kad žmogus turi iš to mirti. Kraujo gyslos vietomis sukietėja, pasidaro žaizdos. Kraujas negali gerai vaikščioti po kūną ir iš to kyla įvairūs kentėjimai. Gana dažnai tokios smegenise sukietėjusios kraujos gyslos trūksta ir žmogų užmuša apopleksija. Pas kitus sifilitikus išpuva burnos kietasis dangus. O pasidarius skylei valgis liejasi per nosį. Surūdijus nosies kauleliams (kietoj nosies dalyj) nosis sukniumba ir išrodo šlykščia.

Nuo sifilio žmogus gali apakti ir lapkursti. Taip pat iššaukia įvairius nervų suirimus ir priveda prie visiško sukvailiojimo.

Abelnai reikia pasakyti, kad kūne nėra tos vietos, kur sifilis negalėtų užgriebti.

Toki svarbiausieji sifilio apsireiškimai. Tik jieji nebūna pas visus vienodi ir ne visuomet seka nurodyto tvarkoj.

Užsikrėsti sifiliu nuo sergančio galima laike pirmojo ir antrojo laikotarpio, t. y. per 3 — 4 metus nuo

sifilio pradžios. Trečias laikotarpis skaitosi neužkrečiamu. Bet to visiškai užginčyti negalima.

Ypač užkrečianti yra pirmapradinė žaizdelė pirmojo laikotarpio.

Sifilio nešiotojais būna sifilitiko kraujas, pūliai ir kitos žaizdų atmatos. Kiekvienas tokio kraujo ir pūlių lašas gali susirgdyti sifiliu sveiką žmogų. Kuomet sifilio apsireiškimai būna burnoje ar gerklėje, tat sifiliu galima užsikrėsti nuo lignonio seilių.

Todel kiekvienas sifilitikas turi žinoti, kad vartojant tam tikrą sifilio gydymasi, anksčiau 3 — 4 metų nuo pradžios ligos negalima turėti lytinių susinešimų su sveikais. Toks lignonis privalo turėti sau atskirus valgymo indus ir kaip galima nuošaliau laikytis nuo sveikųjų. Beto tuojaus apsirgus reikia pradėti gydytis. Sifilio gydymui yra atsakomi vaistai, — tai gyvasis siddabras, kiek vėliau jodo preparatai, o paskui arsenikas. Tik gydytis reikia ilgai, bent pirmus 2 — 3 metus. O rodantis ligos žymėms, gydymą reikia užtęsti dar ilgiau. Dėlei paties gydymosi reikia kreiptis prie gydytojaus.

Be sifilio, kurį dažniausia gaunama lytiniu būdu, esti dar sifilis įgimtas, gautas nuo tėvų dar kūdikiui negimus. Kūdikis gali paveldėti sifilį nuo tėvo ar motinos, arba nuo abiejų gimdytojų drauge, jeigu jie pradėdami kūdikį turės sifilį. Į užsimzgantį gūmį sifilis gali patekti ar su tėvo sėkla, arba su motinos kiaušiniu. Tokiu būdu vos bepradedas augti kūdikis jau turi tąją bjauriąją ligą ir užgimęs ją atsineša ant svieto.

Kartais būna taip, kad tėvai pradėdami kūdikį yra sveiki ir tik vėliau užsikrečia sifiliu ir perduoda jį kūdikiui motinos iščiuje. Toks kūdikis ir gi jau sifilitikas, tik sifilis skaitosi jau neįgimtu, o įgytu.

Sifiliu užkrėstųjų gūmių pasekmės būna tokios, kad keių mėnesių kūdikis miršta motinos viduriuose. Už kiek laiko seka persileidimas ar pirm laikinis negyvo kūdikio gimdymas. Poroje tokių persileidimų dažnai būna keletas.

Sifilitikų tėvų gali gimti ir gyvi vaikai. Bet jie dažnai būna su sifilio apsireiškimais ir toki silpni, kad neilgai išgyvenę miršta. Kartais gali gimti ir visiškai sveiki kūdikiai, arba pas tokius vaikus sifilis pasirodo tik eilei metų praėjus.

Sifilitikų gimusieji vaikai esti kartu ir silpni ir dar šiaip su įvairiais kūno nedatekliais. Pas juos gali aiškaus sifilio ir nesimatyti. Tik jie kartais turi pasibaisėtiną išvaizdą: susmukę ir susiraukę, lyg koki seniai, lūši, po valei bręsta kūnu ir protu. Kartais pasilieka kvaili. Ir manoma, kad trečias sifilio laikotarpis kaip tik turi tokią blogą įtekme į pirmą, o kartais ir į antrą kartą. Tokiu būdu sifilitikų giminė eina prie išsigimimo.

Užtat kyla klausimas ar gali sifilitikai vesti ir gimdyti vaikus? Jei gali, tai kada.

Būtų geriausia, kad turintieji sifilį suvis atsisakytu nuo tos minties. Tik gyvenime ne visuomet tai įvykdoma. Daugelis turėdami aiškų sifilį jau mano vesti.

Sifilis, kaip anksčiau minėjau, esti užkrečiamas tik pirmus 3 — 4 metus. Todel anksčiau, negu nuo ligos pradžios išeis bent 3 metai, nieku būdu negalima vesti. Ir tai tuo laiku reikia atsakančiai gydytis gydytojui prižiūrint. Kuomet gydytojas sutiks, kad jau galima vesti, tat tik tuomet pasirįžti.

Esant gi poroje ir įgijus sifilį iš šalies, taip pat reikia būtinau atsisakyti nuo lytinio gyvenimo. O gydytis iki gydytojas maždaug nepripažins sveiku.

Trečiame laikotarpyje, nuo ligos pradžios 4 metais praėjus, patsai sifilis gali nepersiduoti. Tik to laiko sifilis abelnai atsilepia ant vaikų sveikatos ir dažnai gana skaudžiai.

Taigi, į šį paskutinį apsireiškimą atsižvelgus, trečiam laikotarpyje negalima uždrausti visiško vedimo.

Ir šis trumpas sifilio aprašymas, manau, duos suprasti ligos pavojingumą ir sunkumą ir gal ne vieną padarys atsargesniu.

Bet vienu žodžių dar maža. Mūsų valdžia turėtų griebtis smarkesnių priemonių sifilio ir kitų lytinių ligų plėtojimuisi sulaikyti. Ir aš manyčiau, jog vertėtų prisilaikyti šit ko:

1) Vesti galima tik turint gydytojaus leidimą. Jei kas turi lytinę ligą, tai kol neišgydys, negali poruotis.

2) Už užkrėtimą lytine liga, sąmoningai ar nesąmoningai, turėtų būti bausmė atsižiūrint užkrėstosios ligos sunkumo.

3) Pasirodžius lytinei ligai, gydytojai privalėtų surasti jos šaltinį. Sužinojus, kas perdavė ligą be jokių garsinimų turi pareikalauti užkėrtusįjį apžiūrėjimui.

Reikia pastebėti, kad veik kiekvienas turįs lytinę ligą uoliai ją slepia ir stengiasi apgauti gydytoją, nors ir tikisi gauti gydytojaus patarimų. Kaltę nori nuverst ant visokių priežasčių: būk tai ligą gavęs nuo to, kad rūkęs blogus papirosus, būk dėl to, kad prieš vėją šlapinosi ir tt. Tik kuomet aiškiai pasakai, kad meluoja, tada jau prisipažįsta.

4) Prie ligoninių turėtų būti įtaisyti lytinių ligų skyriai.

Paprastai atėjusieji sifilitikai, taip pat ir kitomis lytinėmis ligomis sergantieji, nori ligoninėje gydytis. Bet jų nėra kur dėti. Namuose retas gali gerai atlikti gydymą. O važiuoti kur nors toliau į tam tikras ligonines jie baidosi, nes tuomet sužinos pažįstami. Gydantis artimose ligoninėse kiti veik ir nepastebėtų.

D-ras AS—nė.

Žinios.

Lietuvoje.

Kariškių žeme aprūpinimas. Valdžia nesena išleido įsakymą, kur nurodo, kad kariškiai gaus dovanai žemės, kuri bus atimta nuo dvarininkų. Dabar L. Ū. ir V. T. Ministerija praneša, kad ji ėmė dalinti kariškiams šiuos dvarus:

Vilkaviškio apskr. Suvalkų gub.: Podvarko, Stolaukelio, Laukupėnų ir Liūkių dvarus.

Marampolės apskr. Suvalkų gub.: Liudvinavo, Linijos, Jovarovo, Naujadvario, Igliškio ir Mikališkio dvarus.

Raseinių apskr. Kauno gub.: Jurbarko majoratą ir Sergijevkos dvarus.

Tauragės apskr., Kauno gub.: Tauragės apskritį majorato Budvyčių, Pažerūnų ir Vyzbutų dvarus.

1919 m. VIII. 18. posėdy nutarta paimti iš Mikalojaus Totlebeno nuosavybės Kedainių dvarą ir du palivarkus: Gutenbergo ir Karūnavos iš viso apie 723 deš. Į ten jau yra išsiųsta dalis matininkų.

Manoma pirmiausia dalinti Rokiškio, Kaišėdorių, ir Utenos apskr. majoratams. Suvalkų ir Kauno gubernėse jau dalinami kariškiams.

Alytus. Apie 10 pereito mėnesio dieną lenkų ulanai, perėję demarkacijos liniją, darydami Daugų valsčiuje žvalgybą, atėmė nuo ūkininko Edvardo Bartusevičiaus iš Pacelonių kaimo arklių. Jo vieton, kadangi žmogus labai prašė ir maldavo, paliko savo arklių veik visai nugurdusį. Nuskriaustajam išsireiškus dėliai padarytos nuoskaudos lenkai bandė mušti ir grasė nužudysią. Sulyg jo kaimynų liūdymo. Bartusevičių nuskriaudę „tikri broliai“ mažiausia 2000 auksinų, kadangi jo arklys turėjo vertės daugiau per 5000 auksinų, o jiems primestas nevertas nė 3000 auksinų.

Kalnų Arelėlis.

Armijos Teismas. Įvairiems kariškių nusikaltimams nagrinėti, jau pačioje Lietuvos kariuomenės tvėrimosi pradžioje, buvo įsteigti taip vadinami „Pulko Teismai“. Bet kadangi pulko teismas ne visas bylas turi teisės nagrinėti, tai ilgainiui prisirinko daug bylų, kurių nagrinėjimui buvo reikalinga aukštesnė teismo įstaiga. Tuo tikslu tapo įsteigtas Armijos Teismas, kuris jau ir pradėjo varyti savo darbą. 9, 12 ir 16 rugs. d. buvo Armijos Teismo posėdžiai, pirmininkaujant karininkui Šniukštai. Armijos Teismo nariai yra: karininkai Kairys ir Petraškevičius ir kareiviai Rutkauskas ir Gaigala; valstybės gynėjas karo vald. Brazaitis.

Armijos Teismas paskyrė teisiąjamajin pasėdin nagrinėjimui 1919 metų spalio mėnesio 3 dieną bylą apie Raseinių Komendantūros kareivius: 1) Antaną Jasaitį, 2) Juozą Šileiką, 3) Vytautą Raginį, 4) Juozą Karpalavičių, 5) Kleopą Razbadauską, 6) Joną Zaicą, kaltinamus 2 d. III str. K. J. XXII knygos, 7) Vladą Petrauską, 8) Joną Radavičių, 9) Praną Rameiką, 10) Stasį Bervingį, 11) Vladą Stankaitį, 12) Antaną Makarevičių, 13) Pijų Klimavičių, 14) Juozą Obriką, 15) Antaną Grigalavičių, ir 16) Juozą Kepurutį kaltinamus 110 ir 112 str. K. J. XXII kn. ir 7-as 11-as ir 12-as beto 105 str. K. J.

1919 metų rugsėjo mėnesio 26 dieną Vilniaus bataliono 4 kuopos kareivio Kazio Šmalio, kaltinamo 159 str. I d. XXII Karo Įstatų kn., byla.

Kauno batalijono I kuopos kareivio Antano Simušo, kaltinamo 464 str. 2 d. Baudž. Kodekso 1903 m. ir 155 str. I d. XXII Karo Įstatų kn., byla.

1919 metų spalio mėnesio 10 dieną 2 pėstininkų pulko 12 kuopos kareivio Antano Tamašausko, kaltinamo 150 str. p. b. ir 112 str. XXII Karo Įstatų kn., byla.

Karininkas Budrevičius
Armijos Teismo Sekretorius.

Užsienyje.

Lenkų melagybės. Lenkų valdžia, užsimanusi kuodaugiausia prisigrobtį kaimynių kraštų ir prisiplėsti svetimų turtų, visokiais būdais stengiasi tuos savo niekšingus darbus pateisinti. Tuo tikslu lenkai skleidžia įvairiausių melagybių bei šmeižtų apie kaimynių valstybių valdžias ir piliečius, šaukdami apie lenkų gyventojų spaudą ir kančias tuose kraštuose.

Visiems gerai žinoma, kokių niekšingų, biaurių šmeižtų lenkai platina apie Lietuvos valdžią bei jos veikimą, norėdami tuo būdu sukurstyti savo visuomenę bei kariuomenę prieš Lietuvą. Nemažiau lenkai šmeižia ir Ukrainos vyriausybei.

Dabar jie smarkiai užsigeidė prijungti prie Lenkų Aukštąją Sileziją. Todėl, kad sudarius pagrindo kištis

į Aukštosios Silezijos reikalus, lenkų laikraščiai pradėjo platinti visokias paskalas, kaip antai, kad iš A. Silezijos vokiečiai išvežė 10.000 žmonių, o 6.000 sukūšo kalėjimuose, kad Kattovičiuose nugalabintą 20 moterų už tai, kad jų vyrai dalyvavo neseniai buvusiose riaušėse ir tt. ir tt. Visos tos žinios, pasirodo, yra gryniausias melas ir platinamos tik tam, kad galima būtų ginkluota pajėga įsiveržti Aukštojon Silezijon.

Visur lenkai vaduojasi vienoda politika ir visur atidengia tikrą savo veidą. Nė mums, nė kitoms naujai susikūrusioms valstybėms nepakeliui su panašiais avantiuristais. Jei galimos kokios sutartys, derybos tai tik su darbo žmonių Lenkija.

Lenkai sėbraujasi su kolčakininkais. Dabartinė Lenkų valdžia susideda išimtinai iš turtuolių dvarininkų, kurie yra didžiausi demokratinės tvarkos priešininkai. Del to tai Lenkų valdžia negali jokiū būdu geruoju sugyventi su tomis šalimis, kame yra iš liaudies kilusios, demokratinės vyriausybės, kaip antai, Lietuva Ukraina ir k. Su visais savo kaimynais, norinčiais demokratingai ir savystoviai gyventi, — lenkai veda karą, norėdami užgrobti svetimus kraštus.

Susirięję su kaimynėmis valstybėmis, Lenkijos ponai ieško sau sėbrų tolymesniuose kraštuose, kame prie valdžios vairo stovi toki pat grobikai bei pavergėjai, kaip ir Varšuvoje. Taip antai, jau bus keleta savaitių, kai Varšuvoje vieši, žinomojo caro berno generolo Denikino valdžios atstovai. Dabar Krokuj laikraščiai skelbią, jog Varšuvos valdžia savo ruožtu nuskyrė delegaciją į Denikino vyriausybę. Ton delegacijon įeina pora generolų, vienas buv. ministeris ir kiti.

Pabaltijos valstybių atstovų susivažiavimas. Naujai susikūrusios Pabaltijos valstybės: Lietuva, Latvija, Estai ir Suomija turi daugybę bendrų reikalų. Tas valstybes riša bendra sunki praeitis; jos visos lygiai kentėjo po Rusų carų jungu. Dabar, jau nusikračius Maskvos jungo, visoms Pabaltijos valstybėms grėsia nauji pavojai iš tų pačių rusų pusės. Nei Leninas, nei Kerenskis, nei Kolčakas, nei Denikinas nenori išsižadėti šių turtingų kraštų ir vėl svajoja juos prijungti prie Rusijos. Nujausdama, koksai pavojus grėsia Pabaltijos tautų laisvei iš rusų grobikų pusės, lietuvių, latvių, estų ir suomių spauda bei visuomenė jau senokai kelia reikalą Pabaltijos valstybių sąjungos, apsiginti nuo naujos rusų vergijos. Bet lig šiol tuo reikalu nieko tikro bei apčiuopiamo nebuvo daroma. Tik paskutiniu laiku šiuo reikalu rimtai susidomėjo ir Pabaltijos valstybių vyriausybės. Apie tai puikusiai liudija neseniai įvykusių susivažiavimas Rygoje, kur be Latvių valdžios atstovų, dalyvavo Lietuvos ministerių pirmininkas M. Šleževičius su kitais dviem atstovais ir estų minist. pirm. Štandmanas, vyriausias estų kariuomenės vadas generolas Laidoner'is ir kiti žymūs asmenys. Iš Rygos lietuvių ir latvių atstovai ketina važiuoti Revelin, kame laukiama ir Suomijos atstovų. Susivažiavime Rygoje buvo svarstomi šie klausimai: politinis Pabaltijos valstybių susijungimas, santykiai jų su santarve ir Rusija; karo sąjunga karo metu, bendras vyriausias karo vadas, bendras frontas ir bendras apsiginklavimas; bendros susisiekimo priemonės, maitinimas ir pinigų klausimai.

Susivažiavimas Rygoje aiškiai liudija, jog Pabaltijos Kraštų valdžios, visos kaip viena, mato kilantį iš rytų pusės pavojų, kurį galima pašalinti tik tvirtai susijungus tarp savęs. Tatai ir duoda galimybės tikė-

tis, kad Pabaltijos valstybių sąjunga, apie kurią lig šiol tik žodžiu tebuvo kalbama, greitu laiku virs gyvenimo tikrenybe.

Ištraukos iš politiniai-operatyvės santraukos, sekant spaudą iki 10 d. rugs. 1919 m.

Karelijos fronte naujoji Suomų Vyriausybė, Santarvės spiriama, ir neatsižvelgdama į Suomijos Seimo nutarimą, suorganizavo savanorių būrį, kovai su bolševikais. Šio savanorių būrio antpuolis Karelijoje jau prasidėjo.

Fronto linija Šiaurės Rusijoje eina per Našebašk, ant Pečoros, Juromsk. ant Mezenės (15 km. į pietų-vakarų nuo Pinegos), 30 km į pietus nuo Botroko ir Chudinovo ant Dvinos, Martynovo ant Onegos, Pudoz. į šiaurę nuo Petrozavodsko, į šiaurę nuo ežero Sam per kaimą Gananiemi iki Suomijos ribų

Petrogrado fronte bolševikai priėjo prie pat Suomijos Ribų, bet dabar sustojo ir pradėjo varyti smarkią propagandą Suomijoje, kur pristatoma slapto būdu daug agitacinės literatūros, ginklų ir t. t. visą domę bolševikai atkreipė į pietų-vakarų šio fronto barą, kame yra suspiesta gan žymios jėgos, padalintos nuo Suomų įlankos iki ežero Luban trimis grupėmis

Igaunių fronte reguliarinė igaučių kariuomenė, sudariusi dešinį flangą rusų savanorių armijos, po smarkiausia artilerijos ugnimi, perėjusių į pietus nuo Pskovo 4 pulkų, buvo išmušta iš užimamų pozicijų į rytus nuo Ostrovo ir atsitraukė Izborsko link. Tokiu būdu ryšys tarp igaučių kariuomenės ir rusų savanorių korpuso dalių, esančių ties Pskovu, pertrauktas. Igaunių reguliarė kariuomenė užima sekančią fronto liniją: Pskovo fronte kaimai Stanki, Marjechino, Pokonarevo ir Lokomcevo; Pytalovo kryptimi gelžkelio stotis Bolovki.

Latvių fronto linija eina per Barnina (šiaurėje nuo ežero Luban). Borkliana, Borch, Livengof ir siekia dešinio Dvinos kranto. Bolševikai čia bandė eiti pirmyn dešiniame Dvinos krante Livano kryptimi. Nors bolševikai ir labai smarkiai puolė latvius, siusdami vis naujas grandnes, bet galų gale priversti buvo dideliais nuostoliais atsitraukti į savo apkasus. Ties Neigofu dešiniame Dvinos krante bolševikai taip pat bandė užimti latvių apkasus, bet taip pat priversti buvo atsitraukti į savo senasias pozicijas.

Redakcijos atsakai.

Petrui Biržui. „Verčiau...“ netinka, nespausdinsime.

L. Vitkauskui. Tamstai atsakyta laišku

I. Tyslevai. Pirmutinės eilės spausdinsime. Paskiau atsiųstose mintys labai gražios, tik visa dėstoma prozos būdu. Netinka.

Juodam Mikoliukui. Eilės tinka

Kareiviui Bandzaičiui. Spausdinsime. Prašome kartais parašyti žinučių nuo fronto.

Joniškio Pavasarininkų organizacijai. Apskritai mes vengiame spausdinti įvairių kariuomenės sveikinimų. Te sveikina mus kas nori per kitus laikraščius, bet ne mes patys per savąjį. Nr. 15 panašus pasveikinimas pateko per mūsų neapsižiūrėjimą.

Baltarusių Karinio Biuro Viršinininkui. Prisiųsti du nukautųjų sąrašai bus patalpinti bendrame kovoje del Tėvynės žuvusių sąrašė.